

واکاوی تأثیر ویژگی‌های کارآفرینی اعضای شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای کشاورزی بر روحیه کارآفرینی آنان (مطالعه موردی: شهرستان‌های همدان و ملایر)

خلیل میرزائی*^۱، مرجان سپه‌پناه^۲

(۱) دکترای ترویج و آموزش کشاورزی و توسعه روستایی، معاون پژوهشی جهاد دانشگاهی همدان، همدان، ایران.

(۲) دانشجوی دکترای ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه بوعلی‌سینا، همدان، ایران

* نویسنده مسئول: 6010@jdhamedan.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۹۸/۴/۲۶

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۱/۲۰

چکیده

از راهکارهایی که در روند اشتغال‌زایی جوامع اهمیت فراوانی دارد، توسعه کارآفرینی است که در صورت شناسایی ابعاد و زمینه‌های آن می‌تواند به‌طور مؤثری به پیش‌برد اهداف توسعه پایدار کشاورزی کمک کند. از آنجا که در ایران و طبق قانون، شرکت‌های فنی، مهندسی و خدمات مشاوره‌ای کشاورزی متولی اصلی امور مربوط به کشاورزی در روستاها و سایر مناطق کشور شده‌اند، در این مقاله سعی شده است، تأثیر ویژگی‌های کارآفرینی اعضای این شرکت‌ها بر تمایل آن‌ها به کارآفرینی، مورد ارزیابی و شناسایی قرار گیرند. برای این منظور از روش پیمایشی استفاده شد و داده‌ها با کمک پرسشنامه و مصاحبه جمع‌آوری شد. برای تعیین روایی، پرسشنامه در اختیار اعضاء هیأت علمی دانشکده کشاورزی دانشگاه بوعلی‌سینا قرار گرفت و با توجه به این‌که، از پرسشنامه استاندارد بهره گرفته شده است، پایایی آن تأیید شد. جامعه آماری تحقیق شامل ۵۰ نفر اعضای شرکت‌های فنی، مهندسی و خدمات مشاوره‌ای کشاورزی در شهرستان همدان و ملایر بوده است که به صورت تمام‌شماری انجام گردیده است. برای تحلیل اطلاعات، از دو روش آمار توصیفی از جمله میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات و تحلیلی از جمله: ضرایب همبستگی و تحلیل مسیر با بهره‌گیری از نرم‌افزار *SPSS/22* استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که بین سن، جنسیت، میزان تحصیلات و سابقه کار افراد مورد مطالعه و روحیه کارآفرینی آن‌ها رابطه معنی‌داری وجود ندارد و نیز بین روحیه کارآفرینی و برخی خصلت‌های مربوط به کارآفرینی نظیر اعتماد به نفس، شجاعت در کار، روحیه کار گروهی، انگیزه و ابتکار، رقابت‌پذیری، قانون‌مداری و نظم، خودیاری، ریسک‌پذیری و علاقه‌مندی به شغل رابطه معنی‌داری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: ریسک‌پذیری، خلاقیت، بهره‌وری و استقلال‌طلبی.

مقدمه

فرایند تغییر مستمر در آغاز هزاره سوم میلادی، از عمده‌ترین جریان‌های حاکم بر حیات بشری به‌شمار می‌رود که در این میان، کارآفرینی و خلاقیت که اساس و بسترساز تغییر و تحول است، در این خصوص، نقش بسیار بنیادی و تعیین‌کننده‌ای ایفاء می‌کند. کارآفرینی می‌تواند، باعث تسهیل نوآوری، رشد اقتصادی، ایجاد فرصت‌های شغلی و همچنین، توسعه اقتصادهای نوظهور به دلیل افزایش رشد اقتصادی و بهره‌وری شود (Ahmad et al, 2018). Rowley و Mitchelmore (۲۰۱۰) بیان می‌کنند که کارآفرینی، موتور محرکه توسعه جوامع است و کشورها برای دستیابی سریع‌تر به توسعه اقتصادی، باید تعداد کارآفرینان را در جامعه افزایش دهند. سال‌های متمادی، اندیشمندان در پی یافتن راهی برای تکثیر کارآفرینان در جامعه بودند، مطالعات انجام‌شده در این زمینه، منجر به شکل‌گیری رویکرد ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینانه شد. در این رویکرد، با دیدگاهی روان‌شناسانه، ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان مورد بررسی و شناسایی قرار گرفته و تلاش می‌شود این ویژگی‌ها در افراد مختلف جامعه پرورش داده شده و از این طریق، گامی مثبت در جهت تکثیر کارآفرینان برداشته شود. ویژگی‌های شناسایی‌شده در کشورهای مختلف شامل: پشتکار، انگیزه موفقیت، نوآوری و خلاقیت، پافشاری بر حل مشکل، تحمل ابهام، تحمل شکست، اعتماد به نفس، ریسک‌پذیری، استقلال‌طلبی، خوش‌بینی به آینده، کانون کنترل داخلی و ... بوده که از این میان، ویژگی‌هایی نظیر: ریسک‌پذیری، توفیق‌طلبی، استقلال‌طلبی، خلاقیت، و عزم و اراده، در اکثر تحقیقات مورد تأیید قرار گرفته است. عصر جدید، عصر رقابت بر سر منابع و سرمایه‌هاست. کشورهای بزرگ صنعتی که فاتحان این عرصه‌اند، بهره‌وری از منابع و سرمایه‌ها را در سرفلوحه کار خود قرار داده‌اند و در پرتو وجود افراد متخصص، چرخ‌های رشد و توسعه را به حرکت در آورده‌اند و به ابداعات و نوآوری‌هایی دست یافته‌اند. دسترسی به این نوآوری‌ها که اقتصاد کشورهای توسعه‌یافته را از نو زنده کرده است، منوط به کارآفرینی است. کارآفرینی، جامعه را به سمت تغییرات تکنیکی و مبتکرانه سوق داده و باعث رشد اقتصادی می‌شود. همچنین، کارآفرینی به لحاظ اینکه دانش جدید را به خدمات و محصولات جدید تبدیل می‌کند، حائز اهمیت است (Shan et al, 2003). Ahmad et al (۲۰۱۰) بر این اعتقاد هستند که کارآفرینی علاوه بر ایجاد اشتغال، موجب بالا رفتن کیفیت زندگی، توزیع مناسب درآمد، کاهش اضطراب‌های اجتماعی، و بهره‌وری از منابع ملی می‌شود. به طور کلی، کارآفرین فردی است که همواره به دنبال ایجاد تغییراتی است که به آن پاسخ می‌دهد و از آن برای ایجاد فرصت استفاده می‌کند (Akhter and Sumi, 2014). محققان عقیده دارند که یک فعالیت اقتصادی جدید را نمی‌توان به عنوان رویدادی واحد بررسی کرد، بلکه باید در قالب فرایندی که در طول زمان رخ می‌دهد، در نظر گرفت که نه تنها به عوامل اقتصادی و اجتماعی، بلکه به خصلت‌های شخصی کارآفرین مانند: باورها و نگرش وی بستگی دارد (لاگونا، ۲۰۱۳). از این‌رو، به‌دلیل کشف فرصت‌های جدید و طراحی اقداماتی برای بهره‌برداری از آن‌ها، کارآفرینان فرایند تولید بازار را هدایت کرده و نیازهای اقتصادی

و اجتماعی جامعه را برطرف می‌کند (Valliere, 2013؛ Reisi et al, 2016). بخش کشاورزی به علت کارکردهای خاص، یکی از محورهای توسعه محسوب می‌شود. در این میان، عوامل اصلی تولید مانند منابع انسانی در سازمان‌های کشاورزی، جایگاه ارزنده‌ای دارند. به نظر می‌رسد، با توجه به نقش مهم شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای، فنی و مهندسی کشاورزی در توسعه بخش کشاورزی و روستایی در سطح کشور، توسعه کارآفرینی در این شرکت‌ها می‌تواند سبب رشد و توسعه کشاورزی شود (احمدپورداریانی و همکاران، ۲۰۱۲). از سوی دیگر، پایداری اقتصادی و مالی این شرکت‌ها دچار چالش است (غلام‌رضایی و همکاران، ۲۰۱۷). از دلایل این مسأله، می‌توان به فقدان قابلیت‌ها و صلاحیت‌های علمی و عملی لازم در زمینه کسب‌وکار در بین افراد شاغل در آن‌ها اشاره نمود (رسولی‌آذر و همکاران، ۲۰۱۱). این امر، باعث عدم کارآیی ترویج شده و ضرورت بازنگری در ترویج دولتی را افزایش می‌دهد، زیرا خدمات ترویج دولتی، بیش‌تر حمایتی است و بزرگ‌مالکان را مورد توجه قرار می‌دهد (رحمانی، ۱۳۸۲). از این‌رو، گزینه ترویج خصوصی به عنوان راه حلی جهانی برای فراهم آوردن یک نظام ترویج کشاورزی مؤثر برای کشاورزان مطرح شد. در این راستا، خدمات مشاوره‌ای در ترویج کشاورزی، نوعی خصوصی‌سازی است که دانش جدیدی را برای کشاورزان در نظر می‌گیرد و به آنان در تدوین و توسعه مهارت‌های کشاورزی کمک می‌کند (Chan et al, 2012). در این زمینه، می‌توان به تجربه هندوستان و آلمان در به‌کارگیری دانش‌آموختگان کشاورزی به منظور ارائه خدمات مشاوره‌ای به کشاورزان اشاره کرد (Alsos et al, 2011). در ایران نیز، ایجاد بستر لازم به منظور به‌کارگیری دانش‌آموختگان ضروری است. بدین منظور، شبکه خدمات مشاوره فنی و مهندسی کشاورزی غیر دولتی برای دستیابی به اهداف فوق تدوین شده است. مطالب فوق حاکی از این است که توسعه کارآفرینی در این شرکت‌ها برای بهبود کیفیت خدمات و جلب رضایت بیش‌تر روستائیان ضروری می‌باشد (رضایی و همکاران، ۲۰۱۲). مطابق با نظریه منبع‌محور، سه دسته دارایی در شرکت‌ها شامل: دارایی‌های فیزیکی، سازمانی و سرمایه انسانی وجود دارد که می‌تواند در کسب مزیت رقابتی پایدار برای آن‌ها مؤثر باشد (Driessen et al, 2011). طبق این نظریه، فرآیند خلق ارزش به توانایی مدیران شرکت‌ها در توسعه منابع بستگی دارد (فریابی و همکاران، ۲۰۱۷). به همین دلیل، یکی از منابع مهم شرکت‌های خدمات ترویجی، صلاحیت‌های کارآفرینی هستند (احمد و همکاران، ۲۰۱۸). در این خصوص، ویژگی‌های کارآفرینان نشان می‌دهد که این افراد دارای خصلت‌هایی هستند که شناسایی آن‌ها فراهم‌کننده زمینه لازم در تقویت کارآفرینی بین سایر افراد جامعه خواهد بود. برخی از این خصلت‌ها عبارتند از: تحمل ریسک و هدف‌گرا بودن (Hisrich et al, 2005)، مصمم بودن، اعتماد به نفس، نتیجه‌گرا بودن، خلاقیت و نوآوری، قدرت‌طلبی و استقلال‌طلبی (Anggadwita et al, 2014)، نیاز زیاد به موفقیت شخصی، نیاز کم به کنترل، فعالیت‌های خودتنظیمی، باور به توانایی خود در کنترل نتایج زندگی، ریسک‌پذیری، تحمل ابهام، عزت نفس و عدم انطباق‌پذیری (Bouazza et al, 2015)، نیاز به توفیق، مرکز کنترل درونی، تمایل به مخاطره‌پذیری، نیاز به استقلال و خلاقیت (Kimando et al, 2012)، فشار برای

غلبه بر مشکلات، سخت‌کوشی، پرورش کیفیت، پذیرش مسئولیت، پاداش‌مداری، خوش‌بینی و سودمداری، انگیزه پیشرفت، استقلال‌طلبی، ریسک‌پذیری و عزم و اراده (Zhao et al, 2012). به عبارت دیگر، راه‌اندازی شرکت خدمات کشاورزی، نیازمند منابع ملموس مانند: سرمایه فیزیکی و مالی است و همچنین سرمایه‌های غیر ملموس یعنی افراد کارآفرینانه است (Lans et al, 2012). در این زمینه، برخی از مطالعات خصلت‌های کارآفرینانه را مورد پژوهش قرار دادند، از جمله:

- هوراد^۱ (۲۰۰۴)، در پژوهشی به این نتیجه دست یافت که رابطه مستقیمی بین این قابلیت‌ها و توانایی افراد کارآفرین وجود دارد.

- پوستیگو^۲ (۲۰۰۲) در تحقیقات خود به این نتیجه رسید که خلاقیت و نوآوری با کارآفرینی، لازم و ملزوم یکدیگرند، به طوری که کارآفرینی بدون خلاقیت و نوآوری حاصلی ندارد.

- ویلسون و همکاران^۳ (۲۰۰۷) در ادامه تحقیقات خود در ارتباط با همین ویژگی دریافتند که خلاقیت و نوآوری توسط تفاوت در تمدن و فرهنگ تعدیل می‌شود و فرهنگ‌های متکی بر استقلال فردی، بر این ویژگی تأکید زیادی دارند.

- در رابطه با ویژگی استقلال‌طلبی و ماهیت آن در شکل‌گیری فعالیت‌های کارآفرینانه، میشل^۴ (۲۰۰۴) نیز دریافت که رابطه مستقیمی بین این ویژگی و توانایی افراد کارآفرین وجود دارد.

- آندوگو و آندوگو^۵ (۲۰۱۵) نیز، در تحقیق خود نشان دادند که در شروع فعالیت‌های کارآفرینانه مخاطره‌جویی و ریسک‌پذیری نقش مهمی را ایفاء می‌کند.

- اسکات و همکاران به نقل از آلیسون، نوآوری شخصی، مخاطره‌پذیری، شناسایی زنجیره‌های تولید، تحلیل بازار و... را از عوامل مؤثری ذکر کردند که نشان از رویکرد اقتصادی به کارآفرینی دارد (Scott et al, 2012).

- در پژوهش مایا^۶ (۲۰۰۲) و ماک^۷ (۲۰۰۱) نیز مشخص شد که، زیرساخت‌ها و عوامل محیطی در توسعه و نیت کارآفرینانه مؤثرند.

- در پژوهشی که توسط چان و همکاران (۲۰۱۲) انجام شد مشخص گردید، انگیزه کارآفرینی و کارآمدی کارآفرینی بر یکدیگر تأثیر دارند؛ آنان همچنین، به این نتیجه رسیدند که کارآمدی کارآفرینی و انگیزه کارآفرینی بر قصد و نیت کارآفرینی اثر مثبت دارد.

¹ Howard

² Postigo

³ Wilson et al

⁴ Mitchell

⁵ Onodugo and Onodugo

⁶ Maia

⁷ Macke

- نتایج تحقیق آنگادویتا و مستفید (۲۰۱۴) حاکی از این بود که جنبه‌های کارآفرینانه، نوآوری و رقابت، نقش مهمی در عملکرد شرکت‌های کوچک و متوسط دارد.

- همچنین، بوازا و همکاران (۲۰۱۵) در تحقیقی نشان دادند که عامل رشد کسب‌وکار بنگاه‌های کوچک در عوامل درونی و بیرونی کارآفرینی مبتنی است. عوامل درونی شامل خصوصیات کارآفرینانه، قابلیت مدیریتی، مهارت بازاریابی، و عوامل بیرونی شامل: مسائل قانونی، دسترسی به منابع مالی است.

- نتایج پژوهشی در شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای، فنی و مهندسی کشاورزی نشان داده است از دیدگاه اعضای این شرکت‌ها عوامل مرتبط با برخی از شایستگی‌های کارآفرینانه از جمله مهم‌ترین راهکارهای توسعه کارآفرینی در این شرکت‌ها بوده است (غلامی و همکاران، ۲۰۱۳).

- همچنین، یافته‌های حاصل از مطالعه حسینی و خسروی لقب (۱۳۹۵) حاکی از آن بود که، انگیزه کارآفرینی، کارآمدی کارآفرینی و شبکه‌های اجتماعی بر نیت کارآفرینی تأثیر مثبت و معنادار دارد.

- از سوی دیگر، نتایج تحقیق غلامی و اقبالی (۱۳۹۶) نشان داد که میزان شایستگی‌های کارآفرینی در حد متوسط است و بیش‌ترین توانمندی را در شایستگی بعد تعهد و کم‌ترین توانایی را در شایستگی ادراکی دارند.

مواد و روش‌ها

تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کاربردی است که با استفاده از روش پیمایشی انجام گرفته است. جامعه آماری تحقیق، شامل: ۵۰ نفر از اعضای شرکت‌های فنی و مهندسی کشاورزی شهرستان‌های همدان و ملایر بوده است که به صورت تمام‌شماری انجام گردیده است. ابزار تحقیق پرسشنامه‌ای با سؤالات بسته، اغلب از نوع مقیاس پنج‌گزینه‌ای لیکرت بود که از دو قسمت تشکیل می‌شد. قسمت اول شامل: سؤالات مربوط به ویژگی‌های فردی پاسخ‌گو از قبیل: جنس، سن، و ... می‌باشد. و قسمت دوم شامل: سؤالات مختلفی در باب ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینی اعضاء می‌باشد. برای تعیین روایی، پرسشنامه در اختیار اعضاء هیأت علمی دانشکده کشاورزی دانشگاه بوعلی‌سینا قرار گرفت و با توجه به این‌که، از پرسشنامه استاندارد بهره گرفته شده است، پایایی آن تأیید شد؛ برای تحلیل اطلاعات، از دو روش آمار توصیفی از جمله میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات و تحلیلی از جمله: ضرایب همبستگی و تحلیل مسیر با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS/22 استفاده شد.

نتایج و بحث

اطلاعات به دست آمده حاکی از آن است که از ۵۰ نفر تعداد کل نمونه ۷۱/۴ درصد زن و ۲۸/۶ درصد مرد بودند. میانگین سن افراد مورد مطالعه ۳۰ سال بود که بیش‌ترین تکرار مربوط به سن ۳۲ سال می‌باشد و کم‌ترین سن ۲۴ سال و بیش‌ترین سن ۳۷ سال می‌باشد و نیز ۵۸ درصد از افراد مورد مطالعه در رده سنی ۳۰ تا ۳۵ سال، ۳۶ درصد پایین‌تر از ۳۰ سال و ۶

درصد بالای ۳۵ سال بودند. همچنین، ۴۴ نفر (حدود ۹۰ درصد) از افراد مورد مطالعه، دارای مدرک تحصیلی کارشناسی و ۵ نفر (حدود ۱۰ درصد) نیز دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد بودند. از نظر سابقه کار، از مجموع ۵۰ نفر از پاسخ‌دهندگان، میانگین سابقه کار آن‌ها ۵ سال بوده است که بیش‌ترین سابقه کار ۱۰ سال و کم‌ترین سابقه کار ۲ سال بوده است که ۶۲ درصد افراد مورد مطالعه، دارای سابقه کار ۴ تا ۸ سال، ۲۲ درصد دارای سابقه کار زیر ۴ سال و ۱۶ درصد دارای سابقه کار بالای ۸ سال بودند (جدول ۱).

جدول ۱: توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان بر حسب ویژگی‌های فردی

متغیر	گویه	فراوانی	درصد اعتبار
جنیست	زن	۳۵	۷۱/۴
	مرد	۱۴	۲۸/۶
	جمع	۴۹	۱۰۰
سن	کم‌تر از ۳۰ سال	۱۸	۳۶
	بین ۳۰ تا ۳۵ سال	۲۹	۵۸
	بالای ۳۵ سال	۳	۶
	جمع	۵۰	۱۰۰
میزان تحصیلات	کارشناسی	۴۴	۸۹/۸
	کارشناسی ارشد	۵	۱۰/۲
	جمع	۴۹	۱۰۰
سابقه کار	زیر ۴ سال	۱۱	۲۲
	بین ۴ تا ۸ سال	۳۱	۶۲
	بالای ۸ سال	۸	۱۶
	جمع	۵۰	۱۰۰

سنجش ویژگی‌های کارآفرینی و اولویت‌بندی گویه‌های مربوطه

برای سنجش ویژگی‌های کارآفرینی از پاسخ‌گویان مورد مطالعه خواسته شد تا احساس خود را در مورد ۱۹ خصیصه مرتبط با ویژگی کارآفرینی در مقیاس رتبه‌ای (از خیلی زیاد تا خیلی کم) بیان کنند. نتایج آن در جدول شماره ۲ آمده است. همان‌گونه که در جدول مشخص است، مهم‌ترین اولویت‌های شناسایی شده مربوط به ویژگی کارآفرینی از نظر پاسخ‌گویان میزان اعتماد به نفس (میانگین رتبه‌ای ۴/۷۴ و انحراف معیار ۰/۴۴)، توان تصمیم‌گیری (میانگین رتبه‌ای ۴/۶۶ و انحراف معیار ۰/۵۵) و شجاعت در کار (میانگین رتبه‌ای ۴/۵۶ و انحراف معیار ۰/۵۷) است و از اولویت‌های شناسایی شده کم اهمیت می‌توان به علاقه‌مندی به شغل (میانگین رتبه‌ای ۴/۲۲ و انحراف معیار ۰/۹۵)، توان تخصصی (۴/۱۲) و انحراف معیار ۰/۸۹) و وجدان کاری (میانگین رتبه‌ای ۴/۴۲ و انحراف معیار ۰/۹۶) اشاره کرد.

جدول ۲: اولویت‌بندی خصلت‌های مربوط به ویژگی‌های کارآفرینی

اولویت	متغیر	میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار	ضریب تغییرات
۱	اعتماد به نفس	۴/۷۴	۰/۴۴۳	٪۰۹
۲	توان تصمیم‌گیری	۴/۶۶	۰/۵۵۷	٪۱۱
۳	شجاعت در کار	۴/۵۶	۰/۵۷۷	٪۱۲
۴	احساس مسئولیت	۴/۷۴	۰/۶۶۴	٪۱۳
۵	داشتن روابط عمومی بالا	۴/۶۰	۰/۶۰۶	٪۱۳
۶	روحیه کارگروهی	۴/۶۰	۰/۶۳۸	٪۱۳
۷	انگیزه و ابتکار	۴/۵۴	۰/۶۷۶	٪۱۴
۸	رقابت‌پذیری	۴/۵۰	۰/۶۴۶	٪۱۴
۹	قانون‌مداری و نظم	۴/۶۰	۰/۶۹۹	٪۱۵
۱۰	خلاقیت و نوآوری	۴/۴۶	۰/۷۳۴	٪۱۶
۱۱	توان مدیریتی	۴/۴۸	۰/۷۸۸	٪۱۷
۱۲	خودیاری	۴/۳۱	۰/۷۷۶	٪۱۷
۱۳	خوش‌بینی و مثبت‌اندیشی	۴/۳۰	۰/۷۶۲	٪۱۷
۱۴	انعطاف‌پذیری	۴/۴۴	۰/۸۸۴	٪۱۹
۱۵	میزان مطالعه	۴/۳۰	۰/۸۴۷	٪۲۰
۱۶	ریسک‌پذیری	۳/۹۲	۰/۸۰۴	٪۲۰
۱۷	وجدان کاری	۴/۴۲	۰/۹۶۴	٪۲۱
۱۸	توان علمی و تخصصی	۴/۱۲	۰/۸۹۸	٪۲۱
۱۹	علاقه‌مندی به شغل	۴/۲۲	۰/۹۵۷	٪۲۲
-	میانگین کل	۴/۴۴	-	-

بررسی رابطه بین متغیرهای فردی و ویژگی کارآفرینی

به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای فردی با متغیر وابسته، یعنی ویژگی‌های کارآفرینی اعضای شرکت‌های فنی و مهندسی کشاورزی، به تناسب و بر حسب متغیر، از ضرایب همبستگی استفاده گردید. نتایج رابطه بین متغیرها در جدول

شماره ۳ آورده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، بین متغیرهای فردی شامل جنسیت، سن و میزان تحصیلات، با ویژگی کارآفرینی رابطه معنی‌داری وجود ندارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت، داشتن ویژگی کارآفرینی به جنسیت، سن و میزان تحصیلات اعضاء شرکت‌های فنی و مهندسی کشاورزی مورد مطالعه بستگی ندارد و تنها بین سابقه کار اعضاء شرکت‌های فنی و مهندسی کشاورزی با ویژگی کارآفرینی آن‌ها، رابطه مثبت و معنی‌داری دیده می‌شود.

جدول ۳: ضرایب همبستگی و سطح معنادار بودن آن‌ها در آزمون فرضیات

متغیر مستقل	جنس متغیر	متغیر وابسته	جنس متغیر	آزمون	ضریب همبستگی	سطح معناداری
سن	فاصله‌ای	ویژگی کارآفرینی	رتبه‌ای	پیرسون	۰/۰۲۲	۰/۸۸۲
جنس	اسمی	ویژگی کارآفرینی	رتبه‌ای	اسپیرمن	۰/۱۱۵	۰/۴۴۰
میزان تحصیلات	رتبه‌ای	ویژگی کارآفرینی	رتبه‌ای	کندال	۰/۱۵۸	۰/۲۰۶
سابقه کار	فاصله‌ای	ویژگی کارآفرینی	رتبه‌ای	پیرسون	۰/۱۰۴	* ۰/۰۴۹

* معنی‌داری در سطح ۵ درصد

روحیه کارآفرینی

برای سنجش میزان روحیه کارآفرینی، از پاسخ‌گویان مورد مطالعه خواسته شد تا احساس خود را در مورد ۱۵ ویژگی مرتبط با روحیه کارآفرینی در مقیاس رتبه‌ای (از خیلی زیاد تا خیلی کم) بیان کنند. نتایج آن در جدول شماره ۴ آمده است. همان‌گونه که در جدول مشخص است، مهم‌ترین اولویت‌های شناسایی‌شده مربوط به روحیه کارآفرینی از نظر پاسخ‌گویان داشتن تلاش و انگیزه فراوان برای راه‌اندازی شرکت تجاری شخصی (میانگین رتبه‌ای ۴/۴۴ و انحراف معیار ۰/۷۸)، اعتقاد به داشتن توانایی لازم برای شروع یک کسب‌وکار (میانگین رتبه‌ای ۴/۰۲ و انحراف معیار ۰/۷۱) و توانایی کنترل و مدیریت یک شرکت (میانگین رتبه‌ای ۴/۰۸ و انحراف معیار ۰/۷۷) می‌باشد و از اولویت‌های کم‌اهمیت که تمایل کم‌تری در آن زمینه داشتند، می‌توان به تمام جزئیات عملی برای شروع یک کسب‌وکار (میانگین رتبه‌ای ۳/۱۸ و انحراف معیار ۱/۰۶)، آسان بودن شروع یک شرکت یا حرفه (میانگین رتبه‌ای ۳/۴۰ و انحراف معیار ۰/۹۶) و آمادگی برای انجام هرکاری (میانگین رتبه‌ای ۳/۸۷ و انحراف معیار ۱/۰۹) اشاره کرد.

جدول ۴: اولویت‌بندی سنجش روحیه کارآفرینی

اولویت	متغیر	میانگین رتبه - ای	انحراف معیار	ضریب تغییرات
۱	برای راه‌اندازی و اداره کردن شرکت یا مؤسسه تجاری خودم تمام تلاشم را خواهم کرد.	۴/۴۴	۰/۷۸۶	٪۱۷
۲	اعتقاد دارم که کاملاً قادر خواهم بود یک شرکت یا کسب‌وکار تجاری را شروع کنم.	۴/۰۲	۰/۷۱۴	٪۱۷
۳	قادر هستم فرایند ایجاد یک شرکت یا کسب‌وکار جدید را کنترل و مدیریت نمایم.	۴/۰۸	۰/۷۷۸	٪۱۸
۴	دوستانم فکر می‌کنند که من باید شرکت یا کسب‌وکار تجاری خودم را شروع کنم.	۳/۵۰	۰/۶۴۶	٪۱۸
۵	نظریات اعضای خانواده‌ام در رابطه با راه‌اندازی شرکت تجاری خودم، برای من بسیار مهم می‌باشند.	۳/۹۴	۰/۷۹۳	٪۲۰
۶	من به طور جدی، درباره شروع یک کسب‌وکار و یا راه‌اندازی یک شرکت تجاری فکر کردم.	۳/۷۸	۰/۷۸۹	٪۲۰
۷	هدف حرفه‌ای من این است که یک کارآفرین شوم.	۴/۰۰	۰/۸۸۹	٪۲۲
۸	اعضای خانواده‌ام فکر می‌کنند که من باید شرکت یا کسب‌وکار تجاری خودم را شروع کنم.	۳/۴۲	۰/۷۸۴	٪۲۲
۹	برای من، تدوین و توسعه یک ایده تجاری آسان خواهد بود.	۳/۳۹	۰/۷۷۳	٪۲۲
۱۰	نظریات دوستانم در رابطه با راه‌اندازی شرکت تجاری خودم، برای من بسیار مهم می‌باشند.	۳/۶۲	۰/۸۵۴	٪۲۳
۱۱	اگر سعی کنم یک شرکت یا کسب‌وکار تجاری را شروع نمایم، شانس موفقیت‌م بسیار بالا خواهد بود.	۳/۶۴	۰/۹۴۲	٪۲۵
۱۲	رییس "خود بودن" یکی از اهداف مهم من است.	۳/۷۰	۱/۰۳۵	٪۲۷
۱۳	آماده هستم برای این که یک کارآفرین شوم، هرکاری انجام دهم.	۳/۸۷	۱/۰۹۲	٪۲۸
۱۴	شروع یک حرفه یا شرکت تجاری و ادامه دادن آن برای من آسان خواهد بود.	۳/۴۰	۰/۹۶۸	٪۲۸
۱۵	تمام جزییات عملی مورد نیاز برای شروع یک شرکت یا کسب‌وکار تجاری را می‌دانم.	۳/۱۸	۱/۰۶۳	٪۳۳
-	میانگین کل	۳/۷۳	-	-

بررسی رابطه بین روحیه کارآفرینی و خصلت‌های مربوط به ویژگی‌های کارآفرینی

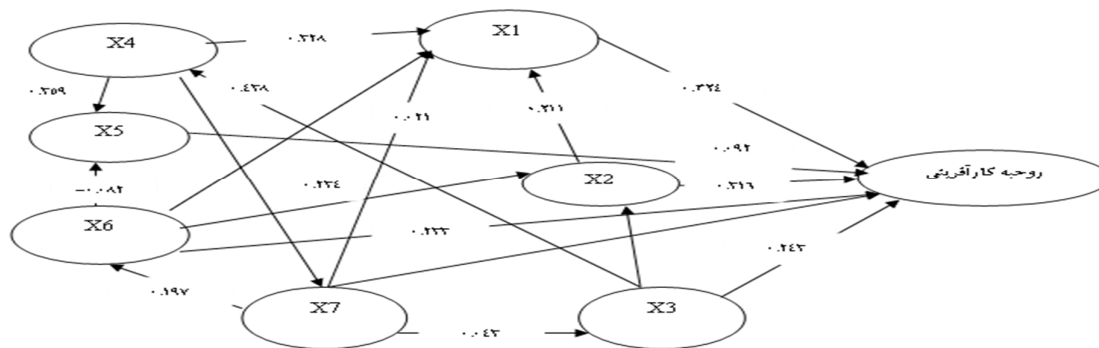
به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای مربوط به ویژگی‌های کارآفرینی با متغیر وابسته، یعنی روحیه کارآفرینی اعضای شرکت‌های فنی و مهندسی کشاورزی به تناسب و برحسب متغیر از ضرایب همبستگی استفاده گردید. نتایج رابطه بین متغیرها در جدول شماره ۵ آورده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، بین روحیه کارآفرینی و خصلت‌های مربوط به ویژگی‌های کارآفرینی، در گویه‌های مربوط به توان تصمیم‌گیری (X1) (در سطح ۵ درصد)؛ شجاعت در کار (X2) (در سطح ۱ درصد)؛ انگیزه و ابتکار (X3) (در سطح ۵ درصد)؛ روحیه کار گروهی (X4) (در سطح ۱ درصد)؛ رقابت‌پذیری (X5) (در سطح ۱ درصد)؛ قانون‌مداری و نظم (X6) (در سطح ۵ درصد) و ریسک‌پذیری (X7) (در سطح ۵ درصد)، رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۵: ضرایب همبستگی بین ویژگی‌های کارآفرینی و روحیه کارآفرینی

متغیر مستقل	جنس متغیر	متغیر وابسته	جنس متغیر	آزمون	ضریب همبستگی	سطح معناداری
توان تصمیم‌گیری	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۰۲۱	* ۰/۰۴
اعتماد به نفس	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۲۱۸	۰/۲۱
شجاعت در کار	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۱۰۵	** ۰/۰۰۴
احساس مسئولیت	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۱۸۱	۰/۲۱
داشتن روابط عمومی بالا	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۰۳۵	۰/۶۵
انگیزه و ابتکار	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۲۲۱	* ۰/۰۳
روحیه کار گروهی	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۱۰۲	** ۰/۰۰۱
رقابت‌پذیری	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۱۵۴	** ۰/۰۰۰
قانون‌مداری و نظم	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۰۹۸	* ۰/۰۵
خلاقیت و نوآوری	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۱۰۶	۰/۰۷
توان مدیریتی	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۱۵۴	۰/۱۲
خودیاری	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	-۰/۱۰۲	* ۰/۰۴
خوش‌بینی و مثبت‌اندیشی	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۱۲۴	۰/۰۶
انعطاف‌پذیری	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۱۰۳	۰/۱۲
میزان مطالعه	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۰۶۸	۰/۳۶
ریسک‌پذیری	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۱۲۲	* ۰/۰۴
وجدان کاری	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۱۶۵	۰/۱۸
توان علمی و تخصصی	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	۰/۰۲۴	۰/۱۶
علاقه‌مندی به شغل	رتبه‌ای	روحیه کارآفرینی	فاصله‌ای	اسپیرمن	-۰/۱۲۴	* ۰/۰۳

تحلیل مسیر متغیرهای مستقل و وابسته

با توجه به معیارهای پیشنهادشده در جدول ۵ می‌توان نتیجه گرفت، متغیرهای به‌کاررفته در پژوهش، مدل مناسبی برای تبیین تأثیر ویژگی‌های کارآفرینی اعضای شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای کشاورزی بر تمایل آن‌ها به کارآفرینی است. لذا، در این تحقیق از روش تحلیل مسیر با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS/22 استفاده شد.

شکل ۱: تحلیل مسیر مؤلفه‌های ویژگی‌های کارآفرینی اعضای شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای کشاورزی بر

روحیه کارآفرینی

در این پژوهش، برای بررسی و تعیین اثر متغیرهای مستقل آن (ویژگی‌های کارآفرینی) بر متغیر وابسته (روحیه کارآفرینی) از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج به‌دست آمده از روش تحلیل مسیر، برای بررسی و تعیین اثر متغیرهای مستقل پژوهش (ویژگی‌های کارآفرینی) بر متغیر وابسته پژوهش (روحیه کارآفرینی) در نمودار تحلیل مسیر، شکل (۱) آمده است. با توجه به ضریب مسیرها در شکل (۱)، اثرهای مستقیم، غیر مستقیم و همچنین، اثر کل متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته پژوهش محاسبه شدند. براساس نتایج به‌دست آمده، مشخص شد، ضریب تأثیر مستقیم متغیر "توان تصمیم‌گیری" (X1)، برابر با ۰/۳۲۴ و ضریب تأثیر غیر مستقیم آن برابر با صفر است و در مجموع، اثر کل این متغیر بر "روحیه کارآفرینی" برابر با ۰/۳۲۴ است؛ ضریب تأثیر مستقیم متغیر "شجاعت در کار" (X2) برابر با ۰/۳۱۶ و ضریب تأثیر غیر مستقیم آن برابر با ۰/۰۶۸ است و در مجموع، اثر کل این متغیر بر "روحیه کارآفرینی" برابر با ۰/۳۸۴ است؛ ضریب تأثیر مستقیم متغیر "انگیزه و ابتکار" (X3) برابر با ۰/۲۴۳ و ضریب تأثیر غیر مستقیم آن برابر با ۰/۰۶۳ است و در مجموع، اثرات کل این متغیر بر "روحیه کارآفرینی" برابر با ۰/۳۰۶ است؛ ضریب تأثیر مستقیم متغیر "روحیه کار گروهی" (X4)، برابر با ۰/۲۲۶ و ضریب تأثیر غیر مستقیم آن برابر با ۰/۱۸۴ و در مجموع، اثر کل این متغیر بر "روحیه کارآفرینی" برابر با ۰/۴۱۰ است؛ ضریب تأثیر مستقیم متغیر "رقابت‌پذیری" (X5) برابر با ۰/۰۹۲ و ضریب تأثیر غیر مستقیم آن برابر با صفر است و در مجموع، اثر کل این متغیر بر "روحیه کارآفرینی" برابر با ۰/۰۹۲ است؛ ضریب تأثیر مستقیم متغیر "قانون‌مداری و نظم" (X6) برابر با ۰/۲۲۳ و ضریب تأثیر نامستقیم آن برابر با ۰/۰۴۸ است و در مجموع، اثر کل این متغیر بر "روحیه کارآفرینی" برابر با ۰/۲۸۱ است و در نهایت، ضریب تأثیر مستقیم "ریسک‌پذیری" (X7) برابر با ۰/۲۲۶ و ضریب تأثیر غیر مستقیم آن برابر با ۰/۰۸۴ است که در مجموع اثر کل این متغیر بر "روحیه کارآفرینی" برابر با ۰/۳۱۰ است. در مدل تحلیل مسیر مقدار ضریب هم‌بستگی چندگانه (R) برابر با ۰/۷۲۱ و ضریب تعیین (R²) برابر با ۰/۶۰۹ است. یعنی متغیرهای مستقل (ویژگی‌های کارآفرینی) ۶۱ درصد از مجموع تغییر واریانس متغیر وابسته پژوهش (روحیه کارآفرینی) در بین شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای کشاورزی مورد مطالعه را تبیین می‌کند.

جدول ۶: اثرات مستقیم و غیر مستقیم مؤلفه‌های ویژگی‌های کارآفرینی بر روحیه کارآفرینی

رتبه	مجموع تأثیرات	اثرات غیر مستقیم	اثرات مستقیم	متغیرهای مستقل
۳	۰/۳۲۴	—	۰/۳۲۴	"توان تصمیم‌گیری" (X1)
۲	۰/۳۸۴	۰/۰۶۸	۰/۳۱۶	"شجاعت در کار" (X2)
۵	۰/۳۰۶	۰/۰۶۳	۰/۲۴۳	"انگیزه و ابتکار" (X3)
۱	۰/۴۱۰	۰/۱۸۴	۰/۲۲۶	"روحیه کار گروهی" (X4)
۷	۰/۰۹۲	—	۰/۰۹۲	"رقابت‌پذیری" (X5)
۶	۰/۲۸۱	۰/۰۴۸	۰/۲۲۳	"قانون‌مداری و نظم" (X6)
۴	۰/۳۱۰	۰/۰۸۴	۰/۲۲۶	"ریسک‌پذیری" (X7)
		R= ۰/۷۲۱	R²= ۰/۶۰۹	

نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که از بین ویژگی‌های کارآفرینی، مؤلفه "روحیه کار گروهی" (X4)، بیش‌ترین تأثیرات را در اعضای شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای کشاورزی مبنی بر تمایل آن‌ها به کارآفرینی داشته است. همچنین، ویژگی‌های کارآفرینانه زیر به ترتیب دارای تأثیرات بعدی در ایجاد تمایل اعضای شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای کشاورزی در زمینه کارآفرینی هستند. "شجاعت در کار" (X2) در جایگاه دوم، "توان تصمیم‌گیری" (X1)، در جایگاه سوم، "ریسک‌پذیری" (X7) در جایگاه چهارم، "انگیزه و ابتکار" (X3) در جایگاه پنجم، "قانون‌مداری و نظم" (X6) و در نهایت، "رقابت‌پذیری" (X5) کم‌ترین تأثیرات را بر اعضای شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای کشاورزی مبنی بر تمایل آن‌ها به کارآفرینی دارد.

نتیجه‌گیری و بحث

رویکرد ویژگی‌های شخصیتی از جمله تفکرات غالب در مکاتب کارآفرینی است. ویژگی‌های شخصیتی، ساختارهایی برای تشریح مشخصات رفتاری افراد کارآفرین هستند. گرچه در تحقیقات متعدد کارآفرینی، ویژگی‌های شخصیتی مختلفی ارائه شدند، اما بر اساس مدل ارائه‌شده مؤسسه توسعه کارآفرینی هند، می‌توان آن‌ها را در ۵ ویژگی اصلی خلاصه کرد: توفیق‌طلبی، استقلال‌طلبی، خطرپذیری، خلاقیت و عزم و اراده. این ویژگی‌ها، نیم‌رخ کارآفرینی فرد را تشکیل می‌دهند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که در مجموع اعضای شرکت‌های فنی، مهندسی و مشاوره‌ای کشاورزی مورد مطالعه از روحیه کارآفرینی بالایی برخوردارند. بنابراین، از این مسئله می‌توان به عنوان زمینه‌ای مساعد برای اجرا و پیش‌برد برنامه‌های مربوط به توسعه و آموزش‌های کارآفرینی برای آن‌ها استفاده کرد. نتایج تحقیق حاضر با یافته‌های محققینی مانند: هوراد (۲۰۰۴)؛ ویلسون و همکاران (۲۰۰۷) و بوازا و همکاران (۲۰۱۵) هم‌خوانی دارد. همچنین، نتایج این تحقیق نشان داد که بین سن، جنسیت، میزان تحصیلات و سابقه کار افراد مورد مطالعه و روحیه کارآفرینی آن‌ها رابطه معنی‌داری وجود ندارد. این مسأله می‌تواند به روحیه کارآفرینی افراد، فارغ از سن و سال آن‌ها و نیز جنسیت افراد کارآفرین که یک اصل ثابت شده است، اشاره دارد. یافته‌های این پژوهش با نتایج تحقیقات، پوستیگو (۲۰۰۲)؛ میشل (۲۰۰۴)؛ آندوگو و آندوگو (۲۰۱۵)؛ اسکات و همکاران، (۲۰۰۶) و حسینی و خسروی‌لقب (۱۳۹۵) انطباق داشت. سرانجام، مهم‌ترین نکته‌ای که می‌توان از تحلیل یافته‌های تحقیق به دست آورد این است که چون افراد مورد مطالعه از ویژگی عزم و اراده بیش‌تری برخوردار هستند، از طریق آموزش کارآفرینی به ویژه آموزش‌های رفتاری، می‌توان روحیه خلاقیت، انگیزه توفیق‌طلبی، خطرپذیری، و استقلال‌طلبی را در آن‌ها تقویت کرد. بدیهی است، هدف آموزش‌های کارآفرینی باید انتقال دانش و ایجاد مهارت در افراد باشد و سرانجام اینکه این آموزش‌ها باید نگرش‌های کارآفرینانه را در آن‌ها ایجاد کند. نتایج این پژوهش در این بخش، با یافته‌های حاصل از مطالعات آندوگو و آندوگو (۲۰۱۵)؛ آنگادویتا و مستفید (۲۰۱۴)؛ بوازا و همکاران (۲۰۱۵)؛ غلامی و همکاران، (۲۰۱۳) و نیز نتایج تحقیق غلامی و اقبالی (۱۳۹۶) هم‌خوانی دارد.

منابع:

- Ahmadpour Dariani, M., H. Nikbin, & A. Karimi. (2012). Factors affecting entrepreneurship development through agricultural advisory services corporations in Zanjan Province. *Iranian Journal of Agricultural Economics and Development Research*, 42(4), 535-546 (In Persian).
- Ahmad, N.H., Y. Suseno, P.S. Seet, P. Susomrith & Z. Rashid. (2018). Entrepreneurial Competencies and firm performance in emerging economies: a study of women in Malaysia. In: Ratten V., Braga V. and Marques C. (eds) Knowledge, Learning and Innovation. (Pp.5-26).
- Ahmad, N.H., T. Ramayah, C. Wilson & L. Kummerow. (2010). Is entrepreneurial competency and business success relationship contingent upon business environment? A study of Malaysian SMEs. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(3), 182-203.
- Akhter, R., & Sumi, F. R. (2014). Socio-cultural factors influencing entrepreneurial activities: A study on Bangladesh.
- Anggadwita, G. & Mustafid, Q. Y. (2014). Identification of factors influencing performance of small medium enterprises. *Social and Behavioral Sciences*, 115, 415-423.
- Alsos, G. A., Carter, S., & Ljunggren, E. (Eds.). (2011). The handbook of research on entrepreneurship in agriculture and rural development. Edward Elgar Publishing.
- Bouazza, A. B., Ardjouman, D. & Abada, O. (2015). Establishing the factors affecting the growth of small and medium sized enterprises in Algeria. *American International Journal of Social Science*, 4 (2), 101-115.
- Chan, K. Y., Moon-ho, R. H., Chernyshenko, O. S., Bedford, O., Uy, M. A., Gomulya, D., & Phan, W. M. J. (2012). Entrepreneurship, professionalism, leadership: A framework and measure for understanding boundaryless careers. *Journal of Vocational Behavior*, 81(1), 73-88.
- Chan, K. Y., R. Ho, M.-h., S.Chernyshenko, O., Bedford, O., A. Uy, M., & Gomulya, D. (2012). Entrepreneurship, professionalism, leadership: A framework and measure for understanding boundaryless careers. *Journal of Vocational Behavior*, 81(1), 73-88.
- Driessen, P; Martyn, Z & Peter. S. (2010). The role of the entrepreneur in small business success: The Entrepreneurship Scan” University of Groningen, the Netherlands. A white paper.
- Faryabi, M; Ahmadvand, M & A. Karami, A. (2017). Survey of Measuring the Importance of Agricultural Development Criteria: An Experimental Study in Southern Kerman. *Journal of Agricultural Extension and Education Research*, 10(2), 21-34 (In Persian).

- Gholami, H., E. Gholifar, J. Ghsemi & M. Baghaei. (2013). An evaluation of the mechanisms of developing entrepreneurship in agricultural advisory service companies in Isfahan Province, Iran. *Iranian Journal of Agricultural Economics and Development Research*, 43(4), 705-713 (In Farsi).
- Ghulami, H & Eqbali, J. (2017). Measuring Entrepreneurial Competencies of Members of Agricultural Consulting, Technical and Engineering Services Companies (Case Study: Southern Region of Kerman Province). *Entrepreneurship Strategies in Agriculture*, 8(4), 63-51.
- Hisrich R. D., Peters M. P., & Shepherd D.(2005), *Entrepreneurship*, MC Graw-Hill, Boston, 6th edition.
- Howard, S. (2004). Development entrepreneurship potential in youth: The effects of entrepreneurial education and venture creation, university of South Florida report . 3-17.
- Hosseini, S.Y & Khosravilaghab, Z. (2016). Study of Factors Affecting Entrepreneurial Intention and Intention in Management Students. *Journal of Human Resources Studies*, 5 (21), 130-113. (In Persian).
- Kimando, L. N., Njogu, G.W. & Kihoro, J. M. (2012). Factors affecting the success of youth enterprise development funded projects in Kenya, a survey of Kigumo District Muranga County. *Inter-national Journal of Business and Commerce*, 1 (10), 61-81.
- Laguna, M. (2013). Self - efficacy, self - esteem, and entrepreneurship among the unemployed. *Journal of Applied Social Psychology*, 43(2), 253-262.
- Lans, T., R.H.M. Bergevoet, M. Mulder & C.M.J. Van Woerkum. (2005). Identification and measurement of competences of entrepreneurs in agribusiness. In Selected Papers from the 8th Ph. D. Conference on Business Economics, Management and Organization Science, 81-95.
- Macke, Don (2001), *Situation Analysis Entrepreneurship and Rural Texas*. Draft Report on Rural Entrepreneurship Initiative. Lincoln (Nebraska): Center for Rural Entrepreneurship.
- Maia, Lordkipanidze (2002), *Enhancing Entrepreneurship in Rural Tourism for Sustainable Regional Development: The Case of Söderslätt Region*. Sweden: The International Institute for Industrial Environmental Economics (IIIEE); International Miljö Institute.
- Mitchell , B.C. (2004). Division of management , School of Economics and management university of Natal, Durban, South African, *journal of Entrepreneurship*, 13(2), 167 – 183 .
- Mitchelmore, S. & J. Rowley. (2010). Entrepreneurial competencies: a literature review and development agenda. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(2), 92-111.

- Onodugo, V. & Onodugo, Ch. I. (2015). Impact of socio-cultural factors on entrepreneurial development in Nigeria. *African Educational Research Journal*, 3(4), 246-254.
- Postigo, S. (2002). Entrepreneurship education in Argentina: Conference Entitled, The Internationalizing in Entrepreneurship Education and Training Malaysia.
- Rasouliazar, S., Hosseini, S.M. Hosseini S.J.F. & Mirdamadi, S.M. (2011). The investigation perception of agricultural extension agents about affective factors on effectiveness of agricultural advisory services companies in Iran. *Journal of American Science*, 7(2), 445-451. (In Persian).
- Rahmani, p. (2003). Reflect on the private sector's use of government capacity to promote agriculture. Proceedings of the first symposium examining privatization, training, and information privatization experiences and strategies. January 2003. Tehran Ministry of Agriculture Jihad, Deputy of Extension and Operation System, Extension Planning and Coordination Office, Extension Communication Department. (In Persian).
- Reisi, A., Sheihaki Tash, M., Salarzahi, H & Valinafs. A. (2016). Identification and prioritization of factors affecting agricultural entrepreneurship in rural areas (Study Case: Sarbaz County). *Journal of Entrepreneurial Strategies in Agriculture*, 3(6), 51-58.
- Rezaei, R., E. Gholifar, L. Safa & M. Kazemi Torbaghan. (2012). Identifying the barriers to corporate entrepreneurship development in Agricultural Consulting, Technical and Engineering Service Ventures (ACTESV) in Zanjan Province. *Journal of Entrepreneurship Development*, 4(4), 27-46 (In Persian).
- Scott, L., Todd, M., Bryant, C. M., & Hall, M. (2006). Creating Entrepreneurial Communities; Lessons from 10 Rural Demonstrations in North Carolina. Available on: http://www.ncruralcenter.org/pubs/comm_demo_report.pdf.
- Shan, S. Locke, E & Collin, C. (2003). Entrepreneurial motivation Human resource management Review, 13(257-279).
- Valliere, D. 2013. Towards a schematic theory of entrepreneurial alertness. *Journal of Business Venturing*, 28(3): 430-442.
- Wilson, F., Kickul, J., & Marlino, D. (2007). Gender, entrepreneurial self - efficacy, and entrepreneurial career intentions: Implications for entrepreneurship Education1. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 31(3), 387-406.
- Zhao, H., Siebert, S. E., & Lumpkin, G. T. (2010). The Relationship of Personality to Entrepreneurial Intentions and performance: A Meta-Analytic Review. *Journal of Management*, 36, 381 – 404.

The Effects of entrepreneurial characteristics of members of agricultural advisory services on their entrepreneurship spirit

Kh. Mirzaei¹, M. Sepahpanah²

- 1) Ph.D, Agriculture extension and education and Rural Development, Research Assistant Jihad - e- Daneshgahi , Hamadan, Iran.
- 2) Ph.D candidate, Agriculture extension and education, Bu Ali sina University, Hamedan, Iran.

*Correspondence author: 6010@jdhamedan.ac.ir

Received Date: 2019/04/09

Accepted Date: 2019/07/17

Abstract

One of the important ways in the community employment trend is entrepreneurship developments which it can effectively help achieve the goals of sustainable development of agriculture if its dimensions and aspects be identified. Since in Iran and according to law, technical and engineering companies and agricultural advisory services are responsible for agricultural issues in rural areas and other areas, in this study, it has been tried to identify and evaluate the influence of entrepreneurial characteristics of members of technical and engineering companies and agricultural advisory services on their willingness to the entrepreneurship. For this purpose, survey method was used and data were collected using questionnaires and interviews. The statistical society of this research were 50 people who were all the members of technical and engineering companies and agricultural advisory services of Hamedan and Malayer City and the questionnaire was completed by using whole number. The results show that there is not a significant relationship between the age, gender, education level, work experience of patients and their entrepreneurial spirit; and, there is a significant relationship entrepreneurial tendency and some properties related to entrepreneurship like: confidence, courage at work, teamwork sprit, motivation and initiatives, competition, order and the law, risk-taking and job interest.

Keywords: Risk taking, Creativity, Productivity, Independence.